

การศึกษาประเภทเนื้อหารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย*

A Study of Thai Television Game Show Genre

เมธา เสรีธนาวงศ์**

Metha Sereethanawong**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายละเอียดของลักษณะแบบแผน และแนวปฏิบัติของประเภทเนื้อหารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยแนวคิดการจัดประเภทเนื้อหา แนวคิดรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ และแนวคิดการผลิตรายการโทรทัศน์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตรายการ 15 คน โดยศึกษาจากรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยจำนวน 81 รายการ

ผลการวิจัยพบว่า ประเภทเนื้อหารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยมุ่งเน้นความบันเทิงเป็นสำคัญ มีลักษณะ แบบแผน และแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) รูปแบบของรายการ ได้แก่ โครงสร้างรายการประกอบด้วยขั้นตอน การแนะนำผู้เข้าแข่งขัน การชี้แจงกติกา การทำภารกิจ และการพิชิต

*วันที่รับบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2562 ; วันที่แก้ไขบทความ 22 เมษายน 2562; วันที่ตอบรับบทความ 10 พฤษภาคม 2562

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 ช่องทางการติดต่อ : 02 218 2168 หรือ 084 019 9904 หรือ metha.s@chula.ac.th

**Assistant Professor, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand Telephone: 02 218 2168, 084 019 9904 E-mail: metha.s@chula.ac.th

รางวัล เนื้อหาการแข่งขันเป็นการแข่งขันทางด้านทักษะ ที่พบมากเป็นการแสดงออกเพื่อความบันเทิง มีเงื่อนไขสำคัญในการเป็นกติกาประกอบด้วย เวลา ความถูกต้อง ความสามารถ ความสำเร็จ โชคชะตา ความมีเหตุผล ความเข้ากันได้ รางวัลของรายการมีมูลค่าสูงสุดถึง 30 ล้านบาท การแข่งขันเกิดขึ้นในสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อการแข่งขันโดยเฉพาะในสตูดิโอ ออกอากาศในวันเสาร์-อาทิตย์ ช่วงเวลาบ่ายถึงเย็น และมีลักษณะจบในตอน 2) ตัวละครที่สำคัญที่สุดในรายการคือ ผู้เข้าแข่งขันซึ่งมักจะเป็นประชาชนคนธรรมดา มีผู้ดำเนินรายการชายและมีผู้ช่วยดำเนินรายการเป็นหญิง กรรมการมีบทบาทที่หลากหลายนอกเหนือไปจากการตัดสิน มีผู้ชมรายการเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการแข่งขัน และมักมีตราสัญลักษณ์ของผู้สนับสนุนรายการปรากฏ 3) ลักษณะเฉพาะทางด้านภาพและเสียง ภาพที่นำมาใช้ประกอบในรายการนอกเหนือไปจากภาพการแข่งขันคือ ภาพการเสนอตัวอย่างเพื่อดึงความสนใจของผู้ชม ภาพกราฟิกเป็นภาพที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับรายการโดยมีการใช้เสียงประกอบช่วยทำให้ภาพกราฟิกมีสีสันและดูมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น มีการใช้เสียงบรรยายเพื่อทำหน้าที่เติมเต็มการทำหน้าที่ของผู้ดำเนินรายการและสร้างสีสันความสนุกสนาน และมีการใช้เสียงดนตรีทั้งจากวงดนตรีและเสียงดนตรีประกอบ

คำสำคัญ: รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ / ประเภทเนื้อหา

Abstract

The purposes of this research is to study the characteristics, patterns, and conventions of Thai television game shows genre, using genre theories, game show concepts, and television production concepts as the research framework. The research methodology used in this study are content analysis on 87 TV game shows, and in-depth interviews with 15 TV game show producers.

The study finds that the genre of Thai television game shows is aimed at entertaining audience. The program structure consists of 4 stages, which are: 1) introduction of competitors , 2) notification of the rules, 3) competitors' accomplishing missions, and 4) award presentation. Generally, program content revolves around competition of entertaining skills. The program's condition of rules consist of punctuality, accuracy, capability, accomplishment, luck, rationality, and compatibility. The highest reward is worth 30 million baht. The competition venue is generally constructed in TV studio. The shows are usually aired from afternoon to evening on weekends, and conclude within an episode.

The game show comprise 5 main characters: 1) the 'competitor' who has the most important role, and is mostly selected from ordinary people, 2) the 'host' who is mostly male, with female assistants, 3) the 'judge' who has various other roles beside judging the competition,

4) the 'audience', and 5) the 'sponsor' who appear as logos on the show.

Lastly, the audio and visual characteristics of the show are as follows: 1) illustration is used, apart from explaining the competition, to grab audience's attention; 2) graphics are crucial to the show; 3) sound effect are used to make graphics more attractive and vivid; 4) narration is used to fulfil host's duties and entertaining audience; and 5) music is used through band and sound supplementary.

Keywords: Game Show / Television / Genre

บทนำ

ด้วยแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ (พ.ศ.2555) และแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ 1 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล จนได้มีการประมูลคลื่นความถี่ไปได้ 24 ช่องในช่วงปลายปี 2556 ไม่รวมกับที่จัดสรรให้แก่กองทัพบก ไทยพีบีเอส และกรมประชาสัมพันธ์ไปแล้ว ส่งผลให้ยุคเริ่มต้นของทีวีดิจิทัล ประเทศไทยมีสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลทั้งหมด 29 ช่อง

จากการสำรวจโดยผู้วิจัยในช่วงก่อนการเกิดขึ้นของโทรทัศน์ระบบดิจิทัลในประเทศไทย รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มีจำนวนประมาณ 50 รายการ แต่ภายหลังเมื่อทีวีดิจิทัลเกิดขึ้น รายการประเภทนี้ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเกือบร้อยรายการ กระจายออกอากาศไป 17 ช่อง โดยช่องเวิร์คพอยท์ทีวี มีจำนวนรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ออกอากาศมากที่สุด

รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์เป็นที่นิยมของผู้ชมชาวไทยมาโดยตลอด เพราะตั้งแต่วันแรกของการเริ่มมีโทรทัศน์ในประเทศไทยรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ก็ปรากฏตัวในผังรายการมาอย่างต่อเนื่อง รายการแข่งขันชิงรางวัลได้รับการสร้างสรรค์ ปรับเปลี่ยน ลอกเลียน ผสมผสานจากหลากหลายรูปแบบเข้าไว้ด้วยกันเพื่อให้เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมเสมอมา ทว่าการศึกษเกี่ยวกับรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ในช่วงหกสิบปีที่ผ่านมายังมีอยู่อย่างจำกัด โดยมุ่งศึกษาด้านพัฒนาการ เนื้อหาและเทคนิคด้านต่างๆ ในการผลิตรายการแข่งขันชิงรางวัลเป็นหลัก ซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตของรูปแบบและเนื้อหารายการโทรทัศน์เป็นสำคัญ

ในขณะที่การศึกษาและทำความเข้าใจผลงานสื่อสารมวลชนใน ระยะเวลาหนึ่งจำเป็นต้องเข้าใจถึงความลึ้นไหล ไม่หยุดนิ่ง ทั้งใน ด้านรูปแบบและเนื้อหาของผลงานสื่อสารมวลชนที่มีลักษณะผสมผสาน และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจ ถึงประเภทเนื้อหา (genre) รายการแข่งขันชิงรางวัล ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ สำคัญสำหรับการศึกษาประเภทเนื้อหารายการโทรทัศน์อื่นๆ ตลอดจนผล งานสื่อสารมวลชนที่มีลักษณะลึ้นไหล ไม่หยุดนิ่ง ณ ปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็น หนทางในการพัฒนาคุณภาพรายการแข่งขันชิงรางวัลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารายละเอียดของลักษณะ แบบแผน และแนวปฏิบัติของ ประเภทเนื้อหา (genre) รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการจัดประเภทเนื้อหา (Genre Theory)

การจัดประเภทเนื้อหา (genre) สามารถช่วยแยกแยะงานศิลปะ ได้ แต่ไม่ใช่เรื่องตายตัวเสมอไป เพราะผลงานศิลปะบางประเภทเกิดจาก การผสมผสานของประเภทเนื้อหาที่หลากหลายแตกต่างกัน อีกทั้งยังเปิด โอกาสให้ได้แย้ง อภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ (Creeber, 2015, p.1)

Neale (2000, pp.9-31) อธิบายความหมายของการจัดประเภท เนื้อหาว่าเป็นการศึกษาแบบแผน (pattern) แบบ (form) ลักษณะ (style) หรือโครงสร้าง (structures) ที่ทำให้ภาพยนตร์แต่ละเรื่องโดดเด่นขึ้นมา และ

เป็นการทำให้ผู้ร่วมกันระหว่างการสร้างของผู้ผลิตผลงานและการตีความของผู้ชม ซึ่ง Bernadette Casey et al. (2008, p.135) ได้หมายความรวมถึงการจัดประเภทเนื้อหาโทรทัศน์ด้วย โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ (codes) และแนวปฏิบัติ (conventions) ส่วน Lacey (2000, pp.136-141) ระบุเพิ่มเติมว่าการจัดประเภทเนื้อหายังประกอบด้วยลักษณะตัวละคร (characters) ฉาก (setting) ภาพสัญลักษณ์ (iconography) การเล่าเรื่องและแก่นเรื่อง (narrative and theme) และลักษณะ (style)

แนวคิดเกี่ยวกับรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์

รายการแข่งขัน-ตอบปัญหาทางโทรทัศน์เป็นลักษณะรูปแบบหนึ่งของกลุ่มรายการประเภทปกิณกะบันเทิง ซึ่งครอบคลุมถึงการพูดคุย การแข่งขัน การแสดงของบุคคล รวมทั้งการแสดงตลกและวาไรตี้โชว์ทั้งหลาย (Tunstall, 1993, p.138)

Fiske (2011, p.267) ระบุว่าเนื้อหาที่นำมาใช้ในรายการแข่งขันแบ่งเป็นความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง หมายถึงความรู้ทางวิชาการและความรู้ทั่วไป และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ซึ่งแบ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับบุคคลทั่วไปและความรู้เกี่ยวกับบุคคลพิเศษ โดยมีสามขั้นตอน คือ พิธีการ - การแข่งขัน - พิธีการ

Casey et al. (2008, pp.127-128) ขยายความว่าโครงสร้างการเล่าเรื่องของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มักเริ่มต้นด้วยพิธีการ เช่น การแนะนำผู้เข้าแข่งขันแก่ผู้ชมรายการ ซึ่งผู้ชมรายการมีบทบาทสำคัญในการทำให้รายการแข่งขันมีชีวิตชีวา (Fiske, 2011, p.274-275)

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์

การศึกษาการผลิตรายการโทรทัศน์แบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ องค์ประกอบทางด้านภาพและองค์ประกอบทางด้านเสียง

องค์ประกอบทางด้านภาพช่วยทำให้รูปแบบความเป็นรายการโทรทัศน์ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน กำหนดขึ้นจากการจัดฉากบนจอโทรทัศน์ (mise-en-scène) ซึ่งประกอบด้วย ฉาก เครื่องแต่งกาย และการเคลื่อนไหวของนักแสดง (O'Donnell, 2017, p.68) นอกจากนี้แล้วภาพที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์ยังรวมถึงกราฟิกในลักษณะต่างๆ ซึ่งแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ ชื่อรายการ ตราสัญลักษณ์สถานีและการส่งเสริมการขาย และเนื้อหารายการ (Merritt, 1993, pp.16-17)

องค์ประกอบทางด้านเสียงประกอบด้วย เสียงพูด เสียงบรรยาย และเสียงดนตรี ซึ่งแต่ละประเภทมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันออกไป (Owens & Millerson, 2012, pp.373-376)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่องในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๘ จำนวนทั้งสิ้น 81 รายการ โดยหน่วยในการวิเคราะห์คือรายการแต่ละรายการที่ออกอากาศ นอกจากนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ผู้ผลิตรายการจำนวน 15 คน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์และสนับสนุนสิ่งที่ค้นพบจากการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่าประเภทเนื้อหารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย มีลักษณะ แบบแผน และแนวปฏิบัติ โดยประกอบด้วย 1) รูปแบบรายการ ประกอบด้วย โครงสร้างรายการ เนื้อหาการแข่งขัน กติกาการแข่งขัน รางวัล สถานที่แข่งขัน ระยะเวลาในการออกอากาศ และความต่อเนื่องของรายการ 2) ตัวละคร ประกอบด้วย ผู้เข้าแข่งขัน ผู้ดำเนินรายการ กรรมการ ผู้ชมรายการ และผู้สนับสนุนรายการ 3) องค์ประกอบด้านภาพ ประกอบด้วย ภาพประกอบ และกราฟิก 4) องค์ประกอบด้านเสียง ประกอบด้วย เสียงบรรยาย เสียงดนตรี และเสียงประกอบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบรายการ

จากการศึกษาพบว่าโครงสร้างของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ

เริ่มจาก การแนะนำผู้เข้าแข่งขัน เป็นการเปิดตัวผู้เข้าแข่งขัน แนะนำผู้เข้าแข่งขันให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้ชมรายการ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความรู้สึกผูกพันกับผู้ชมรายการ การชี้แจงกติกา เป็นขั้นตอนอธิบายถึงวิธีการทำภารกิจต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันและผู้ชมรายการเกิดความเข้าใจร่วมกัน การทำภารกิจ เป็นขั้นตอนที่แสดงถึงความพยายามอย่างยิ่งยวดของผู้เข้าแข่งขันในการทำภารกิจให้สำเร็จ เป็นขั้นตอนที่ใช้เวลาของรายการมากที่สุด และการพิชิตเงินรางวัล เป็นขั้นตอนสุดท้ายของโครงสร้างรายการที่จะสรุปว่าผู้เข้าแข่งขันจะได้รางวัลอะไรจากทางรายการ

วิธีการแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์คือ ลักษณะของการใช้ความสามารถในการทำภารกิจเพื่อให้กลายเป็นผู้ชนะของรายการ

แบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ 1) การแข่งขันความสามารถซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการแข่งขันที่พบมากที่สุด มีลักษณะเป็นการแข่งขันที่มีมากกว่าหนึ่งฝ่าย แต่ละฝ่ายมุ่งหมายทำภารกิจให้เหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง 2) การแข่งขันกับความสามารถของตนเอง เป็นวิธีการแข่งขันที่พบรองลงมา มีทั้งที่เป็นผู้เข้าแข่งขันเพียงคนเดียวและรูปแบบทีมอีกด้วย 3) การแข่งขันความสามารถซึ่งกันและกันผสมผสานการแข่งขันกับความสามารถของตนเอง พบเพียงไม่กี่รายการ

เนื้อหาการแข่งขันเป็นลักษณะเรื่องราวของภารกิจในการแข่งขัน การศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ไหวพริบ เป็นลักษณะปฏิภาณในด้านต่างๆ ของผู้เข้าแข่งขันที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะ เป็นความสามารถหรือความเชี่ยวชาญทางด้านใดด้านหนึ่งของผู้เข้าแข่งขัน เช่น การแสดงออก ความรู้ เป็นความเชี่ยวชาญในเชิงวิชาการ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจได้มาจากการเรียน ประสบการณ์ หรือการใช้ชีวิต และ โชคชะตา เป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือความคาดหมายไม่สามารถกำหนดได้ล่วงหน้า จากการศึกษาพบว่าการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับทักษะความสามารถ เป็นสิ่งที่พบเห็นได้มากที่สุดในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ ในขณะที่การแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับโชคชะตาเป็นสิ่งที่พบเห็นได้น้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าเนื้อหาการแข่งขันแบบผสมผสานด้วยเช่นกัน

กติกการแข่งขันถือเป็นหัวใจสำคัญของรายการ ประกอบด้วย เวลา เป็นเงื่อนไขที่พบได้มากที่สุดในกติกาของรายการ มีหลายลักษณะ ความถูกต้อง เป็นเงื่อนไขที่พบในรายการที่มีเนื้อหาประเภทความรู้ที่มีการตอบคำถาม โดยมีคำตอบที่ถูกต้องเป็นเกณฑ์เสมอ ความสามารถ เป็นเงื่อนไขที่พบในรายการที่ผู้เข้าแข่งขันต้องทำภารกิจโดยใช้ความสามารถเฉพาะตน มีลักษณะที่แตกต่างหลากหลาย การตัดสินกระทำโดยกรรมการมีลักษณะ

ที่เป็นอัตรวิสัย ความสำเร็จ เป็นเงื่อนไขที่พบในรายการที่มีการตั้งเป้าหมายของการทำภารกิจไว้อย่างชัดเจน มักใช้ร่วมกันกับเงื่อนไขเวลาในการทำภารกิจ การตัดสินใจความสำเร็จปรากฏในเชิงปริมาณ โชคชะตา เป็นเงื่อนไขที่พบในรายการที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถหรือทักษะใดๆ ความสำเร็จ เป็นเงื่อนไขที่พบในรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการนำเสนอหรือการประกวด ความเข้ากันได้ เป็นเงื่อนไขที่พบในรายการที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจับคู่ ในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์จะมีเงื่อนไขเหล่านี้อย่างน้อยหนึ่งเงื่อนไขเป็นกติกาของรายการ และมีหลายรายการที่ผสมผสานมากกว่าหนึ่งเงื่อนไขเข้าไว้ด้วยกัน

รางวัลเป็นเป้าหมายสูงสุดของการแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์รางวัลสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เข้าแข่งขันในการพิชิตภารกิจ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมแก่ผู้ชมรายการ รางวัลมีทั้งลักษณะที่เป็นเงินรางวัล และของรางวัล จากการศึกษพบว่ารายการส่วนใหญ่มีเงินเป็นรางวัล จำนวนเงินที่ผู้เข้าแข่งขันจะได้มีทั้งแบบที่กำหนดไว้ตายตัวและขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เข้าแข่งขัน บางรายการมีของเป็นรางวัลซึ่งเป็นทั้งของที่มีมูลค่าและคุณค่า บางรายการมีรางวัลทั้งสองประเภท และบางรายการไม่มีรางวัลสำหรับการแข่งขัน รายการที่มีรางวัลสามารถประเมินมูลค่าได้มากกว่าหนึ่งล้านบาทมีถึง 16 รายการ

สถานที่จัดการแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มีสองลักษณะ ได้แก่ สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อการแข่งขันโดยเฉพาะ มีลักษณะเป็นฉากที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อดำเนินการแข่งขัน แสดงเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของทางรายการ จากการศึกษพบว่ารายการส่วนใหญ่ใช้สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อการแข่งขันโดยสร้างขึ้นภายในสตูดิโอ มีการจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนต่างๆ

ประกอบด้วย พื้นที่สำหรับการทำภารกิจ พื้นที่สำหรับกรรมการ พื้นที่สำหรับผู้เข้าแข่งขัน พื้นที่สำหรับผู้ชม พื้นที่สำหรับวงดนตรี พื้นที่สำหรับผู้ร่วมรายการ และพื้นที่สำหรับผู้สนับสนุนรายการ และสถานที่จริงที่สร้างขึ้นเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรม ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อการแข่งขัน รวมถึงสถานที่ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สถานที่จริงที่ใช้จัดการแข่งขันเน้นพื้นที่สำหรับการทำภารกิจเป็นส่วนใหญ่

รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่ออกอากาศช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) มากกว่าวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) รายการในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่ออกอากาศในช่วงบ่าย ตั้งแต่เวลา 12.00 น. – 18.00 น. ส่วนรายการในช่วงวันธรรมดาส่งออกอากาศในช่วงค่ำ ตั้งแต่เวลา 18.00 น. – 24.00 น.

ความต่อเนื่องของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์พิจารณาจากจำนวนครั้งในการออกอากาศตามโครงสร้างของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ มีทั้งลักษณะจบในตอน และหลายตอนจบ จากการศึกษาพบว่า รายการมากกว่าครึ่งหนึ่งออกอากาศแบบจบในตอน บางรายการมีรูปแบบการทำภารกิจที่เหมือนกันทุกตอน บางรายการมีรูปแบบการทำภารกิจที่เป็นการแสดงความสามารถแต่แตกต่างกันออกไป บางรายการมีรูปแบบการทำภารกิจที่แตกต่างกันไปในแต่ละตอน สำหรับรายการที่ออกอากาศต่อเนื่องแบบหลายตอนจบมีสองลักษณะ ลักษณะแรกคือ มีการกำหนดจำนวนตอนที่แน่ชัดของการออกอากาศ การแข่งขันในแต่ละตอนจะทวีความเข้มข้นยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ และตอนสุดท้ายผู้ผ่านการทำภารกิจจะต้องแข่งขันกันเพื่อหาผู้ชนะของรายการซึ่งจะเป็นผู้ได้รับรางวัลสูงสุด ลักษณะที่สองคือ ไม่กำหนด

จำนวนตอนของการออกอากาศแต่มีความต่อเนื่องของการแข่งขัน อาจมีความยาวต่อเนื่องสองหรือสามตอนจบจึงจะได้ผู้ชนะในการแข่งขัน

ตัวละคร

ผู้เข้าแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ ประชาชนทั่วไป มีทั้งนักเรียนนักศึกษาและผู้ใหญ่วัยทำงาน และอีกกลุ่มคือ ดารานักแสดงบุคคลมีชื่อเสียงในวงการโทรทัศน์ การคัดเลือกผู้เข้าแข่งขันเป็นขั้นตอนที่สำคัญของรายการที่ประชาชนทั่วไปเป็นผู้เข้าแข่งขัน โดยส่วนใหญ่เริ่มจากการสัมภาษณ์รวมถึงการทดสอบผู้ชมรายการที่สนใจสมัครเข้าร่วมแข่งขันในรายการเพื่อพิจารณาหาผู้ที่เหมาะสมในแต่ละรายการ รายการที่มีดารานักแสดง ผู้มีชื่อเสียงเป็นผู้เข้าแข่งขัน จะใช้วิธีการติดต่อทาบทามมาเข้าร่วมแข่งขันในรายการ

168

จำนวนผู้เข้าแข่งขันในรายการมีความสัมพันธ์กับจำนวนทีมและวิธีการแข่งขัน จากการศึกษาพบว่ารายการส่วนใหญ่มีจำนวนทีมผู้เข้าแข่งขันมากกว่าหนึ่งทีมมีถึง 55 รายการ ในขณะที่รายการที่มีจำนวนทีมผู้เข้าแข่งขันเพียงทีมเดียวมี 26 รายการ ซึ่งเป็นทั้งผู้เข้าแข่งขันเดี่ยวและกลุ่ม

ผู้ดำเนินรายการ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่หลักในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรายการ จากรายการที่ศึกษาทั้งหมด มีถึง 76 รายการที่มีผู้ดำเนินรายการ ส่วนใหญ่มีผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียว โดยเป็นเพศชายถึง 35 รายการ ในขณะที่มีเพียง 4 รายการที่เป็นเพศหญิง ขณะที่รายการที่มีผู้ดำเนินรายการมากกว่าหนึ่งคนมีการผสมผสานผู้ดำเนินรายการชายและหญิงร่วมกัน โดยฝ่ายชายทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการหลัก มีเพียงไม่

ที่รายการเท่านั้นที่บทบาทหลักเป็นของฝ่ายหญิง หน้าที่ในการเป็นผู้ดำเนินรายการปรากฏในหลากหลายลักษณะ ได้แก่ การแนะนำรายการ การให้ข้อมูล การบรรยาย การถาม การสนทนา การโน้มน้าวใจ การสร้างความรู้สึก และการขอบคุณ

กรรมกร คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการชี้ขาดว่าผู้ใดจะเป็นฝ่ายชนะในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ การปรากฏของกรรมกรในรายการเป็นการพยายามตอกย้ำถึงความยุติธรรมของรายการ กระนั้นก็ตามจากการศึกษาพบว่ารายการจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของการศึกษาไม่ปรากฏกรรมกรในรายการ และพบว่าบทบาทหน้าที่ของกรรมกรประกอบด้วย การตัดสินการแข่งขัน การคัดเลือกผู้เข้าแข่งขัน การร่วมปฏิบัติภารกิจ การฝึกสอน การแนะนำผู้เข้าแข่งขัน การอธิบายคำตอบ โดยไม่จำกัดอยู่ที่หน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งแต่มีการผสมผสานหลายบทบาทเข้าไว้ด้วยกัน

ผู้ชมรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่ปรากฏการมีส่วนร่วมในขณะที่แข่งขัน โดยมีทั้งที่เห็นผู้ชมรายการและไม่เห็นผู้ชมรายการประกอบด้วย การตบมือ การส่งเสียงเชียร์ การหัวเราะสนุกสนาน การเดินการเป็นผู้ชม การเป็นผู้เข้าแข่งขัน การเป็นผู้ให้คะแนน การเป็นผู้ร่วมรายการ นอกจากนี้ยังปรากฏการมีส่วนร่วมของผู้ชมที่บ้าน ประกอบด้วย การส่งข้อความเข้าร่วมกับทางรายการ การโหวตเพื่อหาผู้รับรางวัล และการร่วมตอบคำถามในรายการ

ผู้สนับสนุนรายการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์จากการศึกษาพบว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ที่ศึกษา 81 รายการ มี 14 รายการที่ไม่มีตราสัญลักษณ์ของผู้สนับสนุนรายการ ลักษณะการปรากฏของผู้สนับสนุนรายการที่พบใน

รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ ประกอบด้วย การใช้ตราสัญลักษณ์ของผู้สนับสนุนรายการ การใช้เสียงบรรยายประกาศชื่อผู้สนับสนุนรายการ การใช้วีทีอาร์สินค้าผู้สนับสนุนรายการ การใช้แผ่นป้ายที่มีตราสัญลักษณ์ของผู้สนับสนุนรายการ การให้ผู้ดำเนินรายการพูดชื่อสินค้าผู้สนับสนุนรายการ การจัดวางผลิตภัณฑ์ของผู้สนับสนุนรายการ และการมีช่วงย่อยที่สนับสนุนโดยผู้สนับสนุนรายการ

องค์ประกอบด้านภาพ

ภาพประกอบในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์เป็นภาพวิดีโอที่บันทึก ณ ขณะที่ผู้เข้าแข่งขันกำลังทำภารกิจอยู่ แต่รายการนำมาใช้ประกอบเพื่อให้การเล่าเรื่องมีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงภาพจากการทำภารกิจที่นำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ภาพประกอบถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้แก่ การอธิบายกติกา การเสนอตัวอย่าง ภาพทบทวนเหตุการณ์ ภาพผู้เข้าแข่งขัน ภาพผู้ร่วมรายการ ภาพคำถามคำตอบ ภาพที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ ภาพเนื้อหาอื่นๆ

กราฟิก มีทั้งรูปแบบตัวอักษรและภาพสัญลักษณ์ในลักษณะอินโฟกราฟิก เป็นทั้งแบบภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว มีการนำภาพถ่ายมาตกแต่งเพิ่มเติมเป็นกราฟิก ใช้เป็นส่วนประกอบทางภาพตลอดทั้งรายการ ในกรณีที่มีการใช้เฉพาะภาพกราฟิกมักมีเสียงบรรยายประกอบ กราฟิกถือองค์ประกอบที่สำคัญของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ จากการศึกษาพบว่าทุกรายการมีการใช้ภาพกราฟิกเป็นส่วนประกอบของรายการ มีการใช้มากน้อยแตกต่างกันไปตามอารมณ์และภาพรวม (mood&tone) ของรายการ หน้าที่ของกราฟิกในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ประกอบด้วย

การให้ข้อมูล การเป็นส่วนประกอบรายการ การประชาสัมพันธ์ การอธิบาย และการสร้างสีสันให้แก่รายการ

องค์ประกอบด้านเสียง

เสียงบรรยายในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มีถึง 69 รายการ และเกือบทั้งหมดใช้เสียงบรรยายชาย มีเพียงสองรายการเท่านั้นที่ใช้เสียงบรรยายหญิง และมีเพียงรายการเดียวที่ใช้เสียงบรรยายหญิงร่วมกับเสียงบรรยายชาย บุคลิกลักษณะของเสียงบรรยายทั้งชายและหญิงที่พบเป็นเสียงผู้ใหญ่ มีบุคลิกที่พบเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ตื่นเต้น ร่าอารมณ์ สนุกสนานร่าเริง ทันสมัย เป็นกันเอง เกร่งขี้มิจริงจัง ยั่วชวน ลูกทุ่ง กระเทย หน้าที่ของเสียงบรรยาย ได้แก่ การแนะนำรายการ การให้ข้อมูล การบรรยาย การโน้มน้าวใจ การสร้างความรู้สึก และการขอบคุณ ในรายการที่มีการใช้เสียงบรรยายควบคู่ไปกับการดำเนินรายการของผู้ดำเนินรายการ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะที่ช่วยเสริมกันและกัน เป็นการตอกย้ำถึงสิ่งที่รายการต้องการจะสื่อสารกับผู้ชมรายการ ขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างความน่าติดตามให้เกิดขึ้นกับรายการอีกด้วย

เสียงดนตรีในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มีบทบาทในการเป็นดนตรีประจำรายการ และการสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นในรายการ เสียงดนตรีเกิดขึ้นทั้งจากวงดนตรีที่เป็นส่วนหนึ่งของรายการและการใส่เสียงดนตรีเข้ามาภายหลังในช่วงกระบวนการหลังการผลิต จากการศึกษาพบว่าทุกรายการมีการใช้เสียงดนตรี หากแต่มีการใช้ในบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การเปิด-ปิดรายการ การประกอบรายการ การแนะนำ การลุ้นผลการแข่งขัน การนำเข้าสู่การแข่งขัน และการ

ตอกย้ำผู้สนับสนุนรายการ

เสียงประกอบเป็นองค์ประกอบหนึ่งของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ เสียงประกอบที่เกิดขึ้นในรายการส่วนใหญ่เป็นการใส่เพิ่มเข้ามาในช่วงกระบวนการหลังการถ่ายทำ มีบางรายการใช้วงดนตรีที่ร่วมอยู่ในรายการเป็นผู้ทำเสียงประกอบขึ้น จากการศึกษาพบว่าทุกรายการมีการใช้เสียงประกอบเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอทางเสียงของรายการ แต่มีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้เสียงประกอบ ได้แก่ การใช้เสียงประกอบควบคุมกราฟิก การใช้เสียงประกอบสร้างสีสัน การใช้เสียงประกอบให้สัญญาณ การใช้เสียงประกอบสร้างบรรยากาศความสมจริง และการใช้เสียงประกอบตอกย้ำผู้สนับสนุนรายการ

อภิปรายผล

ประเภทเนื้อหารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์โดยทั่วไป โดยผู้วิจัยได้พิจารณาจากลักษณะ แบบแผน และแนวปฏิบัติที่ประกอบกันขึ้นมาตามแนวทางการศึกษาประเภทเนื้อหาของ Neale (2000) ที่อธิบายว่าการจัดประเภทเนื้อหาเป็นการศึกษาแบบแผน แบบ ลักษณะหรือโครงสร้าง และ Lacey (2000) ที่ระบุรายละเอียดของการจัดประเภทเนื้อหาว่าประกอบด้วยลักษณะตัวละคร ฉาก ภาพสัญลักษณ์ การเล่าเรื่องและแก่นเรื่อง และลักษณะ

โครงสร้างรายการของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย ประกอบด้วย การแนะนำผู้เข้าแข่งขัน การชี้แจงกติกา การทำภารกิจ และการพิชิตเงินรางวัล มีลักษณะไม่ซ้ำซ้อนเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องเล่าประเภทอื่น

ผู้วิจัยมองว่าโครงสร้างของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์จำเป็นต้องมีเส้นเรื่องของการแข่งขันเพียงเส้นเดียวอย่างชัดเจน คือ ผู้เข้าแข่งขันมุ่งมั่นที่จะแข่งขันกันเพื่อจะพิชิตรางวัล ยิ่งเมื่อต้องพิจารณาถึงความต่อเนื่องของรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการยิ่งต้องสร้างเส้นเรื่องหรือสร้างปัญหาอุปสรรคในการทำภารกิจให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนจึงจะเป็นที่สนใจแก่ผู้ชม

อย่างไรก็ตาม ภายใต้โครงสร้างที่มีเส้นเรื่องเดี่ยวนี้สามารถมีตัวละครที่หลากหลายที่มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันบนเส้นเรื่องของการแข่งขันเส้นเดียว ผู้เข้าแข่งขันมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้ชนะในภารกิจ ยังมีผู้เข้าแข่งขันแข่งกัน ความเข้มข้นของเส้นเรื่องก็มีโอกาสที่จะชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้ดำเนินรายการควบคุมเกมให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นรวมถึงเป็นตัวแทนรายการในการสร้างอุปสรรคให้แก่ผู้เข้าแข่งขันตามกติกาที่กำหนด กรรมการตัดสินผลการทำภารกิจ ผู้ชมรายการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผู้เข้าแข่งขันในการลุ้นและให้กำลังใจ และผู้สนับสนุนรายการคือเป้าหมายของอุปสรรคที่ผู้เข้าแข่งขันต้องพิชิตให้ได้

เส้นเรื่องการแข่งขันเป็นการดำเนินเรื่องของตัวละครผู้เข้าแข่งขันเป็นหลัก ไม่ว่าจะป็นรายการที่มีลักษณะจบในตอนหรือหลายตอนจบ ทว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลที่อาศัยความสามารถของผู้เข้าแข่งขันในลักษณะ 'สิ่งละอันพันละน้อย' จึงไม่ค่อยเป็นที่น่าติดตามแก่ผู้ชมรายการเท่าไรนัก ด้วยเหตุนี้ความชัดเจนของเส้นเรื่องการแข่งขันจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์

เมื่อพิจารณาจากขั้นตอนของโครงสร้างรายการ พบว่ามีความสอดคล้องเช่นเดียวกับที่ Fiske (2011) ได้เคยแบ่งขั้นตอนของรายการตอบปัญหาและแข่งขันชิงรางวัลไว้เป็นสามขั้นตอน คือ พิธีการ – การแข่งขัน – พิธีการ โดยขั้นตอนแรกคือ การแนะนำผู้เข้าแข่งขัน จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอน

การแข่งขัน และขั้นตอนสุดท้ายคือ การพิชิตเงินรางวัล ซึ่งมีการมอบรางวัล และร่วมแสดงความยินดีเสมือนเป็นพิธีการเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยมองว่าในพิธีการสำคัญในช่วงต้นคือการแนะนำผู้เข้าแข่งขันเป็นพิธีกรรมที่ผู้เข้าแข่งขันและผู้ชมรายการจะต้องสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันโดยเร็ว อันจะเป็นพลังสำคัญในการทำภารกิจของผู้เข้าแข่งขันต่อไป

รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยส่วนใหญ่มีเนื้อหาการแข่งขันด้านทักษะการแสดงออก ที่พบมากที่สุดเป็นการแข่งขันร้องเพลง นอกจากนี้มีเนื้อหาการแข่งขันทางด้านไหวพริบ การถามตอบความรู้และเนื้อหาการแข่งขันในเรื่องโชคชะตาเป็นเนื้อหาที่พบน้อยที่สุด สอดคล้องกับที่ Boddy (2015) ระบุว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์เป็นกลุ่มรายการที่มีความหลากหลายสูง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยมีเนื้อหามุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบการแข่งขันทางด้านทักษะกับการแข่งขันทางด้านไหวพริบ และการแข่งขันถามตอบปัญหาความรู้ กล่าวคือการแข่งขันถามตอบปัญหาความรู้เป็นเนื้อหาที่แสดงให้เห็นในทางภาพได้น่าสนใจค่อนข้างยากนอกเหนือไปจากการถามและตอบ ในขณะที่เนื้อหาการแข่งขันทักษะด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร้องเพลงและการแสดงออก สามารถแสดงให้เห็นในทางภาพ สร้างความดึงดูดใจแก่ผู้ชมรายการจากการทำภารกิจต่างๆ ได้มากกว่า ยิ่งไปกว่านั้นสาระของการแข่งขันด้านทักษะไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะแก่ผู้ชมแต่อย่างใดนอกจากความสนุกสนาน รายการแข่งขันด้านไหวพริบหรือการถามตอบความรู้ยังกลับมีส่วนช่วยกระตุ้นการคิด พัฒนาสติปัญญาของผู้ชมรายการ หากแต่เป็นความท้าทายสำหรับผู้ผลิตรายการในการสร้างสรรค์รายการให้มีความสนุกสนานน่าสนใจ

นอกจากนี้แล้วการแข่งขันที่กระชั้นชิดที่เกิดขึ้นมักจะเป็นการแข่งขันเพียงเพื่อหาผู้ชนะ แต่ไม่ได้เป็นการหาผู้ที่เป็นเลิศของทักษะในด้านนั้นๆ สะท้อนถึงภาพของผู้คนในสังคมที่ต้องการเป็นเพียง 'ใครบางคน' เพียงเพื่อจะมีที่ยืนเป็นที่รู้จักบ้าง แต่ไม่ถึงขนาดต้องเป็น 'สุดยอด' ในด้านใดด้านหนึ่งที่ต้องใช้ความพากเพียรพยายามอย่างหนักเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับนั้น

เวลาเป็นเงื่อนไขของกติกาที่ทำให้เนื้อหาการแข่งขันมีความน่าติดตามมากที่สุด ด้วยความเป็นเงื่อนไขที่สามารถสร้างแรงกดดันให้แก่ผู้เข้าแข่งขันได้ง่าย เสมือนหนึ่งจะย้ำเตือนให้เห็นว่าเวลาเป็นคุณค่าของสังคมไทยแม้ในสภาพความเป็นจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยที่ใช้เวลาเป็นเงื่อนไขในการทำภารกิจจึงเป็นทั้งภาพสะท้อนและเป้าหมายของสังคมไทยไปในเวลาเดียวกัน

เป้าหมายที่สำคัญของการแข่งขันคือชัยชนะ ชัยชนะนำมาซึ่งรางวัลแก่ผู้เข้าแข่งขันที่เป็นที่หนึ่ง รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยเกือบทั้งหมดมีรางวัลเป็นแรงจูงใจในการทำภารกิจ ดังที่ Crissell (2006) และกาญจนา แก้วเทพ (2542) ได้เคยกล่าวไว้ ยิ่งไปกว่านั้น Cummins and Gordon (2006) ชี้ว่ารางวัลไม่จำเป็นต้องปรากฏในรูปเงินรางวัลหรือของรางวัลเสมอไป แต่ยังหมายรวมถึงชื่อเสียงที่ตามมาภายหลังจากการเป็นผู้ชนะในการแข่งขันนั้นๆ อีกด้วย รางวัลที่ผู้ชนะจะได้รับส่วนใหญ่มีมูลค่าไม่ถึงหนึ่งล้านบาท ในขณะที่รายการที่มีรางวัลมูลค่ามากกว่าหนึ่งล้านบาทมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น อีกทั้งปริมาณรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ในยุคที่วีดิทัศน์มีจำนวนเป็นทวีคูณ ในขณะที่เม็ดเงินของผู้สนับสนุนรายการในอุตสาหกรรมโทรทัศน์นั้นมีอยู่เท่าเดิม หน้าซ้ำยังถูกแย่งชิงไปจากผู้ผลิตในสื่ออินเทอร์เน็ตอีกด้วย จึงไม่แปลกที่มูลค่าของรางวัลกลับไม่มากขึ้นตาม

จำนวนรายการที่เพิ่มขึ้น สภาวการณ์เช่นนี้ย่อมสิ้นคลอนแรงจิตใจของผู้เข้าแข่งขันที่จะมาร่วมรายการอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามการปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงรายการแข่งขันชิงรางวัลยังคงเป็นความหวังของผู้ชมในการที่จะได้มาซึ่ง ‘อะไร’ บางสิ่งบางอย่างที่เป็นเป้าหมายสำคัญของชีวิต โดยที่ผู้ชมในสังคมนี้พร้อมจะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มา กระนั้นก็ตามความพยายามในการให้ได้มาซึ่งสิ่งตอบแทน ทุกคนก็พร้อมที่จะต่อสู้บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันตามที่กติกากำหนด แม้ในบางครั้งอาจจะต้องอาศัยโชคชะตามาช่วยด้วยในบางครั้ง แต่ก็เป็นที่พอใจที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

ในส่วนของสถานที่สำหรับการแข่งขัน รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยใช้สตูดิโอเป็นการสร้างสถานที่สำหรับการแข่งขันเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของประเภทเนื้อหารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ที่ Lacey (2000) ได้เคยกล่าวไว้ ซึ่งถือเป็นความท้าทายของผู้ผลิตรายการอย่างมากในการสร้างสรรค์รายการ ในการออกแบบสถานที่ให้เป็นที่ยอมรับได้จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของรายการ หากไม่เป็นฉากหรืออุปกรณ์ประกอบฉากก็จำเป็นต้องซ่อนกราฟิกชื่อรายการปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามไม่จำเป็นการสร้างสถานที่สำหรับแข่งขันขึ้นภายนอกหรือภายในสตูดิโอ จะได้รับการสร้างขึ้นเพียงครั้งเดียวแล้วใช้สำหรับการแข่งขันต่อเนื่องยาวนาน จึงไม่แปลกที่รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์จะถูกมองว่าเป็นรายการที่มีต้นทุนในการผลิตต่ำเมื่อเทียบกับรายการประเภทอื่น (Reed & Reed, 1992)

รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยมักจะออกอากาศในช่วงวันหยุดมากกว่าวันธรรมดา และมักจะปรากฏในช่วงบ่ายสำหรับผู้ชมที่พักผ่อนอยู่กับบ้านเป็นหลัก รายการที่ออกอากาศในวันธรรมดามักปรากฏใน

ช่วงเย็นถึงค่ำ ทั้งวันและเวลาในช่วงวันธรรมดาหรือวันหยุดล้วนแต่เป็นช่วงเวลาสำหรับครอบครัว สะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มผู้ชมหลักของรายการที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะกลุ่มแม่บ้านหรือผู้สูงอายุ ดังเช่นรายการแข่งขันชิงรางวัลของทางสหรัฐอเมริกา (Tunstall, 1993) ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทั้งพ่อบ้านและแม่บ้านต่างต้องทำงานนอกบ้าน ช่วงเวลาเย็น-ค่ำของวันธรรมดาและช่วงบ่ายวันหยุดจึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับรายการที่มีกลุ่มผู้ชมเป็นครอบครัว แต่กระนั้นก็ตามยังมีการนำไปออกอากาศซ้ำในช่วงเวลาและสถานที่ที่ต่างออกไปซึ่งถือเป็นการกระจายโอกาสในการรับชมแก่ผู้ชมรายการมากยิ่งขึ้น

ผู้เข้าแข่งขันของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มักเป็นคนธรรมดาที่มีความมุ่งมั่นในการเอาชนะเพื่อคว้ารางวัลของทางรายการเพราะรางวัลไม่ได้จำกัดอยู่ที่เงินหรือของรางวัลเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงชื่อเสียงและโอกาสในอาชีพรวมไปถึงช่องทางเข้าสู่วงการบันเทิง ในขณะที่เดียวกันผู้เข้าแข่งขันที่เป็นดารา บุคคลที่มีชื่อเสียงต่างใช้ช่องทางการปรากฏตัวในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์เพื่อสร้างความจดจำให้แก่ผู้ชมรายการ โดยที่ทางรายการมีการกำหนด 'ค่าแรง' ในการปรากฏตัวโดยที่อาจมีมูลค่ามากกว่ารางวัลของรายการ ส่งผลให้เป้าหมายของการเป็นผู้เข้าแข่งขันไม่ใช่อยู่ที่การพิชิตรางวัลหากแต่เป็นการสร้างความสนุกสนานให้เกิดขึ้นในรายการอันถือว่เป็นลักษณะสำคัญของรายการประเภทนี้

รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มีแบบแผนสำคัญประการหนึ่งของรายการ คือการมีผู้ดำเนินรายการ โดยที่ทาง O'Donnell (2013) ระบุว่าผู้ดำเนินรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์เป็นเพศชาย วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และมักมีหญิงสาวมีเสน่ห์ดึงดูดเป็นผู้ช่วย โดยที่บทบาทสำคัญยังคง

เป็นผู้ดำเนินรายการชาย ขณะที่ผู้ดำเนินรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยกลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะถึงแม้ว่ารายการส่วนใหญ่จะมีผู้ดำเนินรายการหลักเป็นชายและเกือบครึ่งมีผู้ช่วยผู้ดำเนินรายการเป็นหญิง ทว่าบทบาทของผู้ช่วยดำเนินรายการหญิงไม่ใช่เป็นเพียงแค่ 'ไม้ประดับ' ของทางรายการ หากแต่ยังมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเกม ทำให้รายการมีความอ่อนหวานมากขึ้น และที่สำคัญไม่ได้เป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นเส้นที่ดึงดูดทางเพศ ดังที่นักวิชาการอเมริกันเคยว่าไว้ อีกทั้งยังพบว่าผู้ดำเนินรายการเป็นหญิงเพียงคนเดียวหรือทำหน้าที่บทบาทหลักในรายการที่มีผู้ดำเนินรายการสองคนอีกด้วย สถานภาพการเป็นผู้ดำเนินรายการสะท้อนถึงความสามารถในการเป็นผู้นำซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์และความสามารถเฉพาะตัวเป็นอย่างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่ารายการโทรทัศน์ไทยยอมรับบทบาทความเป็นผู้นำของสตรีเพศมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะในแนวทางการให้สาระหรือความบันเทิงก็ตาม

ผู้ชมรายการเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญสำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ เหมือนดังที่ Fiske (2011) เคยตอกย้ำถึงความสำคัญของผู้ชมไว้ด้วยว่าจุดหนึ่งที่จะทำให้รายการแข่งขันชิงรางวัลมีชีวิตชีวาอย่างมากคือการมีส่วนร่วมของผู้ชม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าแข่งขันและผู้ชมรายการเกิดขึ้นทันทีเมื่อมีการแนะนำผู้เข้าแข่งขันให้เป็นที่รู้จัก การสร้างความเป็นพวกเดียวกันเป็นลักษณะสำคัญของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในรายการ เพราะผู้เข้าแข่งขันต้องการกำลังใจในการทำภารกิจให้สำเร็จ ทว่าในความเป็นจริงผู้ชมรายการอาจไม่ได้มาพร้อมกับความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน หากแต่มาด้วย 'หน้าที่' ที่ได้รับการว่าจ้างมา ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการแข่งขันจึงเป็นเพียงการทำตามหน้าที่เท่านั้น เสียงเชียร์ให้กำลังใจที่เกิดขึ้นเป็นส่วน

หนึ่งของการแสดงจากผู้ชมรายการ ทว่าเสียงเชียร์ตามหน้าที่นี่เองที่เป็นสิ่งตอกย้ำถึงความสำคัญของผู้ชมรายการที่มีต่อผู้เข้าแข่งขันและการแข่งขันเช่นกัน ในขณะที่ภาพการให้กำลังใจอย่างถล่มทลายในรายการจะเกิดขึ้นกับผู้เข้าแข่งขันเป็นดารา ผู้มีชื่อเสียงที่มีแฟนคลับอย่างล้นหลามที่คอยตามมาให้กำลังใจในทุกๆ การปรากฏตัวนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้ชมรายการ แม้จุดมุ่งหมายของการแข่งขันจะไม่ใช่เพื่อชัยชนะก็ตาม

ท่ามกลางสภาวะการณ์หลอมรวมสื่อในปัจจุบัน ผู้ผลิตรายการมีความพยายามในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการหลอมรวมสื่อเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการแข่งขัน หากยังไม่สามารถเป็นที่นิยมของผู้ชมได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าผู้ชมรายการมีบทบาทสำคัญแก่รายการอย่างแน่นอน

แม้ในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์จะไม่ปรากฏตัวละครที่สำคัญอย่างกรรมการในทุกรายการ แต่บทบาทของผู้ดูแลความยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่รายการเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง Fiske and Hartley (1987) ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าแข่งขันและกรรมการว่า กรรมการในรายการแข่งขันชิงรางวัลเป็นผู้ควบคุมกฎกติกาในการแข่งขัน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาสของผู้เข้าแข่งขันทุกคน ผู้วิจัยมองว่าการแข่งขันที่ต้องใช้กรรมการตัดสินมักจะเป็นการแข่งขันทักษะความสามารถซึ่งต้องอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์มาเป็นผู้ชี้ขาดและนำมาซึ่งความยุติธรรมในการแข่งขัน อย่างไรก็ตามการดูแลความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในรายการมักจะมาพร้อมกับ ‘กระแสดราม่า’ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความสนใจใคร่ติดตามอย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้นบทบาทของกรรมการยังสามารถปรับเปลี่ยนเป็นผู้สร้างความสนุกสนานมากกว่าที่จะเป็นผู้ควบคุมกฎกติกาของการแข่งขัน อันเป็น

เป้าหมายที่มุ่งเน้นความบันเทิงเป็นสำคัญ

ตัวละครสำคัญที่ขาดไม่ได้ในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยคือ ผู้สนับสนุนรายการ เพราะผู้สนับสนุนรายการคือที่มาของรางวัลในรายการ ผู้สนับสนุนรายการเป็นตัวละครที่พร้อมจะปรากฏตัวตั้งแต่วินาทีแรกของรายการจนกระทั่งจบรายการ การปรากฏตัวของผู้สนับสนุนรายการมีทั้งลักษณะที่แนบเนียนกลมกลืนกับรายการและชื่อตรงชัดเจน รวมถึงการเป็นช่วงหนึ่งของรายการที่ไม่เกี่ยวข้องกับรายการแข่งขัน ยิ่งไปกว่านั้นการปรากฏตัวยังไม่จำกัดว่าจะเป็นการที่คิดสร้างสรรค์ขึ้นโดยผู้ผลิตรายการชาวไทยหรือชื่อรูปแบบมาจากต่างประเทศ การปรากฏตัวของผู้สนับสนุนรายการอย่างมากมายเช่นนี้ทำให้รายการแข่งขันชิงรางวัลโทรทัศน์ไทยมีสถานภาพไม่แตกต่างไปจากโฆษณาสินค้าของผู้สนับสนุนรายการ ตอกย้ำแนวคิดที่ว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์เป็นรายการที่มีต้นทุนต่ำและทำกำไรได้ง่าย (Reed & Reed, 1992)

ลักษณะเฉพาะทางภาพของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ที่พบมากที่สุดคือภาพการเสนอตัวอย่าง การให้ข้อมูลรายละเอียดเพื่อสร้างความสนใจของผู้ชมให้อยู่กับรายการนานที่สุดเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตรายการให้ความสำคัญ ภาพการเสนอตัวอย่างจึงไม่ได้เป็นการเปิดเผยผลการแข่งขันเสียทีเดียว แต่เป็นภาพอริยาบถของผู้เข้าแข่งขันที่ชวนให้ผู้ชมร่วมติดตามผลการทำภารกิจ ยิ่งไปกว่านั้นยังดึงดูดผู้ชมด้วยการเสนอภาพประกอบในลักษณะการทบทวนเหตุการณ์การใช้ภาพประกอบในลักษณะนี้หากใช้อย่างเหมาะสมจะเป็นการไขความกระจ่าง คลี่คลายความสงสัย สร้างอารมณ์ร่วมที่สนุกสนาน แต่หากใช้มากเกินไปจะทำให้รายการไม่มีความคืบหน้าถ่วงเวลาเพื่อผู้สนับสนุนรายการ และลดความน่าติดตามไปในท้ายที่สุด

จึงถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ผลิตรายการที่จะสร้างสมดุลในทางภาพให้เกิดขึ้นแก่รายการ

ลักษณะเฉพาะทางภาพที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาพกราฟิก ทุกรายการมีการใช้กราฟิกเป็นส่วนหนึ่งของทางรายการ โดยหน้าที่หลักของกราฟิกที่ใช้คือการให้ข้อมูลซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ชมสามารถติดตามรายการได้ด้วยความสะดวกมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นบางรายการใช้ภาพกราฟิกในการให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้ชมร่วมสนุกไปกับรายการอีกด้วย ภาพกราฟิกจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมแก่รายการ การนำภาพกราฟิกมาใช้เพื่อทำหน้าที่ต่างๆ ในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของรายการ สามารถสร้างเอกลักษณ์ของทางรายการและบ่งบอกถึงอารมณ์และภาพรวม (mood&tone) ของรายการได้อีกด้วย

ลักษณะเฉพาะทางเสียงของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยประการหนึ่งคือ เสียงบรรยาย โดยมีหน้าที่ที่ไม่แตกต่างไปจากหน้าที่ของผู้ดำเนินรายการ อันถือเป็นลักษณะเฉพาะของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย ผู้วิจัยมองว่าการใช้เสียงบรรยายในรายการในลักษณะนี้เป็นความชาญฉลาดของผู้ผลิตรายการในการที่จะหาทางแก้ปัญหาความขาดตกบกพร่องในระหว่างการดำเนินรายการ โดยเฉพาะที่เกิดจากผู้ดำเนินรายการที่ยังไม่มีประสบการณ์ เพราะเสียงบรรยายเป็นส่วนประกอบของรายการที่สามารถใส่เพิ่มเติมเข้ามาภายหลังในช่วงกระบวนการหลังการผลิตได้ ยิ่งไปกว่านั้นเสียงบรรยายยังสามารถช่วยทำหน้าที่เพิ่มเติมข้อมูล เสริมอารมณ์ให้แก่รายการได้อีกด้วย

เสียงดนตรีเป็นลักษณะเฉพาะทางเสียงของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์มีท่วงทำนองที่มุ่งเน้นสร้างความสนุกสนานให้เกิดขึ้นแก่รายการ แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะตั้งแต่เปิดรายการ ยิ่งในช่วงที่การแข่งขันกำลังเข้มข้นขึ้นเสียงดนตรียังช่วยสร้างบรรยากาศการแข่งขัน กระตุ้นอารมณ์ผู้ชมให้ร่วมติดตามรายการอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในช่วงลุ้นผลการแข่งขันรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์เป็นเพียงรายการไม่กี่ประเภทที่เปิดโอกาสให้มิววนดนตรีปรากฏร่วมอยู่ในรายการเพื่อสร้างความสนุกสนานนี้

นอกเหนือไปจากนี้ความโดดเด่นของเสียงดนตรีในรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ที่พบอีกลักษณะหนึ่งมาพร้อมกับการแข่งขันความสามารถในการร้องเพลง เป็นที่น่าสังเกตว่ามีรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์จำนวนหนึ่งแข่งขันความสามารถในการร้องเพลง ทำให้รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพียงแค่สร้างความสนุกสนานเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าแข่งขันที่มีความสามารถใช้เป็นช่องทางในการก้าวเข้าสู่การเป็นนักร้องอาชีพต่อไป ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการทดแทนประเภทรายการดนตรีที่นับวันจะหาดูได้ยากมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ

ลักษณะเฉพาะทางเสียงประการสุดท้ายที่ขาดไม่ได้สำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์คือ เสียงประกอบ ภาพกราฟิกเป็นลักษณะเฉพาะทางภาพที่ปรากฏอยู่คู่กับรายการแข่งขันชิงรางวัลโทรทัศน์ เสียงประกอบก็เป็นลักษณะเฉพาะทางเสียงที่อยู่ควบคู่ไปพร้อมกับภาพกราฟิกเช่นกัน เสียงประกอบในรายการช่วยทำให้ภาพกราฟิกมีชีวิตชีวาน่าสนใจ มีสีสันความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นเอกลักษณ์ประการหนึ่งของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทย ดังจะพบเห็นได้จากมีเสียง

ประกอบอยู่มากมายในรายการ ในทำนองเดียวกันกับการใช้ภาพประกอบผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องใช้เสียงประกอบอย่างเหมาะสม สีสันอารมณ์ความสนุกสนานจึงจะบังเกิดขึ้นแก่รายการ หากผู้ผลิตรายการใช้เสียงประกอบมากหรือน้อยเกินไป หรือใช้ไม่ถูกต้องจะย่อมนำไม่เป็นผลดีต่อการรับชมรายการอย่างแน่นอน

ในฐานะที่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยเป็นอีกประเภทเนื้อหาที่มุ่งสร้างคุณค่าแก่สังคมด้วยความบันเทิงสนุกสนานบนผังรายการโทรทัศน์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ชมเป็นพื้นฐานและมีการประสานขององค์ประกอบต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน ทว่ารายการเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ชมประเภทนี้ไม่สามารถสร้างคุณภาพของบทบาทสื่อด้วยการเสริมสร้างสติปัญญาหรือพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ชมชาวไทยได้เท่าที่ควร บทบาทในการสร้างความบันเทิงยังได้รับการตอกย้ำด้วยความพยายามในการสร้างสีสันเพื่อความสนุกสนานที่ได้รับการรังสรรค์ขึ้นในทุกองค์ประกอบของรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าแข่งขันที่เป็นดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงเข้ามามีส่วนร่วมในการ 'แสดง' นอกเหนือไปจากเป็นพื้นที่ของประชาชนคนธรรมดาที่เข้ามาแข่งขันเพื่อหวังชิงรางวัลอันมีมูลค่าไม่น้อยนิด หรือการเปิดพื้นที่ให้แก่ผู้สนับสนุนรายการในการสร้างการรับรู้และจดจำได้ในตราสินค้าของตน ตลอดจนการใช้องค์ประกอบทั้งด้านภาพและเสียงเพื่อกระตุ้นเสียงหัวเราะตอกย้ำความสนุกสนานในทุกวินาทีของรายการ

ประเภทเนื้อหารายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยที่มีความเฉพาะตัวเช่นนี้สอดคล้องกับบริบททางสังคมได้อย่างกลมกลืน ด้วยเหตุปัจจัยที่สังคมไทยมุ่งเน้นในความสนุกสนานจนเป็นที่นิยมร่วมกันโดยทั่ว

ดังปรากฏบนพื้นที่ส่วนใหญ่ของการสื่อสารที่เน้นความบันเทิงเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาของการแข่งขัน กฎกติกา บุคคลต่างๆ ในรายการ รวมทั้งองค์ประกอบของการสื่อสารด้านภาพและเสียงที่ต่างเน้นจังหวะสนุกสนาน ภายใต้ความสนุกสนานที่เกิดขึ้นนี้ความมุ่งหวังในสิ่งตอบแทนเป็นแรงขับสำคัญที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานในการแข่งขันและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ชมในทุกโอกาสเพื่อรางวัลหลากหลายมูลค่า ขณะที่ผู้ผลิตรายการมุ่งเน้นความบันเทิงเป็นหลักเพื่อหวังการสนับสนุนจากผู้สนับสนุนรายการเป็นสิ่งตอบแทน ในเวลาเดียวกันผู้สนับสนุนรายการก็พร้อมจะใช้พื้นที่ของการสร้างสรรค์นี้สร้างการยอมรับและเป็นที่รู้จักให้มากยิ่งขึ้นเป็นการตอบแทนเช่นกัน ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวนี้ทำให้รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างไปจากสากล

184

ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อที่หลอมรวมอย่างเช่นในปัจจุบัน รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับรูปแบบการนำเสนอเพื่อสร้างแรงดึงดูดจากผู้ชมที่ไม่จำกัดอยู่บนหน้าจอใดหน้าจอหนึ่งที่พร้อมจะพวกรการมีส่วนร่วมไปอยู่ตลอดเวลา ในขณะเดียวกันการมุ่งเน้นให้ความบันเทิงจนละเลยการกระตุกปัญญาให้สมกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน รวมถึงสร้างความสมดุลระหว่างความคิดสร้างสรรค์และความอยู่รอดในอุตสาหกรรมก็เป็นสิ่งที่ท้าทายผู้ผลิตรายการด้วยเช่นกัน เพราะมีฉะนั้นแล้วรายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์ก็มีสภาพไม่ต่างไปจาก ‘เศษขยะ’ ของระบบทุนที่สะสมอยู่บนจอโทรทัศน์ไทย

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). *การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- Boddy, W. (2015). The quiz show. In Creeber, G. (Ed.), *The Television Genre Book* (pp.192-193). 3rd ed. London: BFI Palgrave.
- Casey, B. et al. (2008). *Television Studies : The Key Concepts*. 2nd ed. London: Routledge.
- Creeber, G. (Ed.) (2015). *The Television Genre Book*. 3rd ed. London: BFI Palgrave.
- Crisell, A. (2006). *A Study of Modern Television : Thinking inside the Box*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Cummins, W. & Gordon, G. (2006). *Programming our Lives : Television and American Identity*. Westport : Praeger.
- Fiske, J. (2011). *Television Culture*. 2nd ed. Oxon: Routledge.
- Fiske, J. & Hartley, J. (1987). *Reading Television*. London: Methuen.
- Lacey, N. (2000). *Narrative and Genre : Key Concepts in Media Studies*. New York, NY: Palgrave.
- Merritt, D. (1993). *Graphic Design in Television*. Oxford: Focal Press.
- Neale, S. (2000). *Genre and Hollywood*. London: Routledge.
- O'Donnell, V. (2013). *Television Criticism*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE.

- Reed, R.M. & Reed, M.K. (1992). *The Encyclopedia of Television, Cable, and Video*. New York : Van Nostrand Reinhold.
- Tunstall, J. (1993). *Television Producers*. London: Routledge.

Bibliography

- Boddy, W. (2015). The quiz show. In Creeber, G. (Ed.), *The Television Genre Book* (pp.192-193). 3rd ed. London: BFI Palgrave.
- Casey, B. et al. (2008). *Television Studies : The Key Concepts*. 2nd ed. London: Routledge.
- Creeber, G. (Ed.) (2015). *The Television Genre Book*. 3rd ed. London: BFI Palgrave.
- Crisell, A. (2006). *A Study of Modern Television : Thinking inside the Box*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Cummins, W. & Gordon, G. (2006). *Programming our Lives : Television and American Identity*. Westport : Praeger.
- Fiske, J. (2011). *Television Culture*. 2nd ed. Oxon: Routledge.
- Fiske, J. & Hartley, J. (1987). *Reading Television*. London: Methuen.
- Kanjana Kaewthep. (1999). *Media Analysis : Concepts and Techniques*. 2nd ed. Bangkok: Edison Press Products. (In Thai).
- Lacey, N. (2000). *Narrative and Genre : Key Concepts in Media Studies*. New York, NY: Palgrave.

- Merritt, D. (1993). *Graphic Design in Television*. Oxford: Focal Press.
- Neale, S. (2000). *Genre and Hollywood*. London: Routledge.
- O'Donnell, V. (2013). *Television Criticism*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Reed, R.M. & Reed, M.K. (1992). *The Encyclopedia of Television, Cable, and Video*. New York : Van Nostrand Reinhold.
- Tunstall, J. (1993). *Television Producers*. London: Routledge.